

जिल्हा रुग्णालय, सामान्य रुग्णालय, स्त्री रुग्णालय, उपजिल्हा रुग्णालय व ग्रामीण रुग्णालय येथे संनियंत्रण व सल्लागार समिती मार्गदर्शक सुचनासह गठीत करणेबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: समिती २०२५/प्र.क्र.२७० /रुशआ ई.क्र. १३५३२२२

०८ वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल इमारत,

लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई-४०० ००९.

दिनांक: ०३ डिसेंबर, २०२५.

**वाचा: सहसंचालक, आरोग्य सेवा, रुग्णालये (राज्यस्तर), मुंबई यांचे पत्र क्र. आसेआ/कक्ष-३/
टे-२/न.क्र.२५०९८/संनियंत्रण व सल्लागार समिती/११२२७-२८/२५, दि. १५/०९/२०२५.**

प्रस्तावना -

राज्यातील जनतेला विविध रुग्णालयातून दर्जेदार आरोग्य सुविधा उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. जिल्हा रुग्णालय, सामान्य रुग्णालय, स्त्री रुग्णालय, उपजिल्हा रुग्णालय व ग्रामीण रुग्णालय येथे संनियंत्रण व सल्लागार समिती गठीत केल्यास अशासकीय सदस्यांची रुग्णालयातील समस्या सोडविण्यासाठी मदत होईल. तसेच इतर विभागातील अधिकारी समितीमध्ये असल्याने रुग्णालयातील किरकोळ अडचणी लवकर सोडविणे शक्य होईल. संनियंत्रण व सल्लागार समितीचे रुग्णालयावर नियंत्रण राहिल्याने एकप्रकारे शिस्त राहील व त्यामुळे रुग्णांना दर्जेदार सेवा मिळण्यास मदत होईल. मार्गदर्शक सुचनासह पुढील सदस्य असलेली जिल्हा रुग्णालय, सामान्य रुग्णालय, स्त्री रुग्णालय, उपजिल्हा रुग्णालय व ग्रामीण रुग्णालय येथे संनियंत्रण व सल्लागार समिती स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

राज्यातील जिल्हा रुग्णालय, सामान्य रुग्णालय, स्त्री रुग्णालय, उपजिल्हा रुग्णालय व ग्रामीण रुग्णालय येथे संनियंत्रण व सल्लागार समिती गठीत करण्यात येत आहे. सदर समितीची रचना खालीलप्रमाणे राहील.

अ) जिल्हा रुग्णालय व स्त्री रुग्णालय (संनियंत्रण व सल्लागार समिती)

अ.क्र.	पदनाम	पद
१	जिल्ह्याचे पालकमंत्री	अध्यक्ष
२	आरोग्य समिती सभापती, जिल्हा परिषद	सदस्य
३	२ जिल्हा परिषद सदस्य	सदस्य

४	१ नगरसेवक (म.न.पा. /न.पा. असल्यास)	सदस्य
५	१ अशासकीय संस्था (NGO) प्रतिनिधी	सदस्य
६	२ सामाजिक कार्यकर्ता (१ महिला)	सदस्य
समितीतील पदसिद्ध शासकीय सदस्य		
७	जिल्हाधिकारी	सदस्य
८	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
९	उपसंचालक आरोग्य सेवा /सहायक संचालक आ.से. (वैद्यकीय) /सहाय्यक संचालक आ.से. (मलेरिया) यापैकी एक	सदस्य
१०	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग	सदस्य
११	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	सदस्य
१२	जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
१३	जिल्हा शल्य चिकित्सक	सदस्य सचिव

ब) उपजिल्हा रुग्णालय /ग्रामीण रुग्णालय (संनियंत्रण व सल्लागार समिती)

अ.क्र.	पदनाम	पद
१	तालुक्यातील आमदार (ज्यांच्या कार्यक्षेत्रात जास्त लोकसंख्या)	अध्यक्ष
२	२ पंचायत समिती सदस्य	सदस्य
३	१ नगरसेवक (म.न.पा. /न.पा. असल्यास)	सदस्य
४	१ अशासकीय संस्था (NGO) प्रतिनिधी	सदस्य
५	२ सामाजिक कार्यकर्ता (१ महिला)	सदस्य
समितीतील पदसिद्ध शासकीय सदस्य		
६	जिल्हा शल्यचिकित्सक / अतिरीक्त जिल्हा शल्यचिकित्सक (बाह्य संपर्क) / निवासी वैद्यकीय अधिकारी यापैकी एक	सदस्य
७	गट विकास अधिकारी, पं.स.	सदस्य
८	उपअभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग	सदस्य
९	पशुसंवर्धन अधिकारी (तालुकास्तरीय)	सदस्य
१०	तालुका आरोग्य अधिकारी, पं.स.	सदस्य
११	वैद्यकीय अधीक्षक	सदस्य सचिव

३. मार्गदर्शक सुचना :-

उपरोक्त प्रमाणे स्थापन करण्यात येणाऱ्या संनियंत्रण व सल्लागार समितीची कार्यकक्षा व कामकाज पुढीप्रमाणे राहिल.

- १) संनियंत्रण व सल्लागार समितीमध्ये जिल्हा शल्यचिकित्सक / वैद्यकीय अधीक्षक यांनी इंडियन मेडिकल असोसिएशन महाराष्ट्र यांचा त्या जिल्ह्याचा प्रतिनिधी स्वीकृत अशासकीय सभासद म्हणून नियुक्त करावा.
- २) संनियंत्रण व सल्लागार समितीमध्ये नियुक्त करावयाच्या अशासकीय सदस्यांची नावे यांचा समावेश संबंधित जिल्ह्यांचे पालकमंत्री यांचे मान्यतेने निश्चित करण्यात येईल.
- ३) समितीचा पदावधी- समितीचा पदावधी दोन वर्षांचा राहिल. नवीन समिती गठीत होईपर्यंत, अस्तित्वात असलेल्या समितीमार्फत कामकाज चालविले जाईल.
- ४) समितीची बैठक दोन महिन्यातून एकदा तरी बोलविण्यात यावी. अध्यक्षांनी निर्देशित केल्यास अधिक वेळा बैठक बोलविता येईल.
- ५) कोणीही सदस्य योग्य व सबळ कारणाशिवाय सतत दोन वेळा बैठकीस गैरहजर राहिल्यास त्यांचे सदस्यत्व आपोआप रद्द होईल.
- ६) समितीच्या प्रत्येक बैठकीची आगाऊ सूचना बैठकीच्या १० दिवस अगोदर बैठकीच्या कार्यसूचीसह संचालक आरोग्य सेवा मुंबई व पुणे यांना पाठवावी. संचालक आरोग्यसेवा यांना समितीच्या कोणत्याही बैठकीस उपस्थित राहण्याचा हक्क राहिल. या बैठकीच्या वेळी त्यांना समितीच्या सभासदाचे हक्क व दर्जा प्राप्त राहिल.
- ७) रुग्णालय संनियंत्रण व सल्लागार समितीच्या बैठकीचा खर्च शासनाच्या प्रचलित नियमानुसार आरोग्य संस्थेकडील उपलब्ध अनुदानातून भागविण्यात यावा.
- ८) समितीची बैठक उपस्थित सदस्यांमध्ये चालविली जाईल. बैठकीसाठी गणसंख्येची अट नाही.
- ९) समितीच्या सदस्यांनी आपल्या सूचना व अभिप्राय किंवा विचार रुग्णालयाच्या कर्मचारी वर्गास न कळविता ते जिल्हा शल्यचिकित्सक / वैद्यकीय अधीक्षक यांना कळवावेत.
- १०) समितीने त्यांचेकडे आलेले गाऱ्हाणे व समस्या सभेमध्ये चर्चेसाठी ठेवणे गरजेचे राहिल. रुग्णालयातील कर्मचारी यांचा वक्तशीरपणा, वर्तणूक यांचा आढावा देखील समितीने नियमितपणे घ्यावा. रुग्णालयाबाबत प्राप्त गाऱ्हाणे याबाबत जिल्हा शल्यचिकित्सक वैद्यकीय अधीक्षक यांना अवगत करून आवश्यकतेनुसार त्याबाबत चौकशी करणेबाबत सूचना करावी व गरज भासल्यास सदर अहवाल शासनास सादर करावा.
- ११) समितीच्या सदस्यांनी एक आठवड्याच्या आत सभेचे इतिवृत संचालक आरोग्य सेवा यांना पाठवावे.

१२) जिल्हा रुग्णालय / सामान्य रुग्णालय, स्त्री रुग्णालय, उपजिल्हा रुग्णालय व ग्रामीण रुग्णालय संनियंत्रण व सल्लागार समितीची कार्यकक्षा-

- रुग्णालय व्यवस्थापनात प्रचलित नियम व शासन निर्णयाच्या चौकटीत राहून सुधारणा सुचविणे.
- आर्थिक तरतुदींचा योग्य प्रकारे विनियोग होत आहे किंवा नाही यावर देखरेख ठेवणे.
- रुग्णालयातील वैद्यकीय अधिकारी/ अधिपरिचारीका / इतर कर्मचारी व रुग्ण / रुग्णांचे नातेवाईक यांच्यात समन्वय व सुसंवाद राहिल या करिता आवश्यक उपाय योजना सुचविणे.
- रुग्णालय संबंधीच्या तक्रारीचा अभ्यास करणे व त्यांचे निवारण होणेसाठी करावयाच्या पध्दतीबाबत शिफारस करणे.
- रुग्णालयीन कर्मचारी / अधिकारी यांची नियमित उपस्थिती बाबत आढावा घेणे.
- रुग्णालयाचे कामकाज, रुग्णालयाची तपासणी करणे व दोष आढळल्यास त्यावर उपाय सुचविणे.
- रुग्णालय स्तरावर सर्व राष्ट्रीय आरोग्य कार्यक्रमांची प्रभावी अंमलबजावणी होण्यासाठी आणि कार्यक्रमांतील जनसहभाग वृद्धिंगत होण्यासाठी उपाययोजना सुचविणे.
- रुग्णालयीन गरजा भागविण्यासाठी आवश्यकतेनुसार इतर शासकिय विभाग, अशासकीय संस्था तसेच उद्योग समूह यांचे सहकार्य घेण्याकरिता समन्वयाने कार्यवाही करणे.
- आरोग्य संस्थेत उपचार घेणाऱ्या साथरोग व प्राणीजन्य आजारा संबंधी रुग्णसंख्येचा आढावा घेवून आंतरविभागीय समन्वयाने आवश्यक प्रतिबंधात्मक कार्यवाही बाबत सुचना करणे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१२०३१३२६४४५३१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संजय द.महाडेश्वर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. राज्यातील सर्व मा.संसद सदस्य.
२. सर्व मा. विधानसभा सदस्य.
३. सर्व आरोग्य समिती सभापती, जिल्हा परिषद.
४. पंचायत समिती सदस्य.
५. महानगरपालिका, नगरपालिका सदस्य.

६. सर्व मंत्रालयीन विभागाचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव.
७. आयुक्त आरोग्य सेवा व अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
८. संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई.
९. सर्व जिल्हाधिकारी.
- १०.सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.
- ११.सर्व जिल्हा शल्य चिकित्सक.
- १२.सर्व जिल्हा आरोग्य अधिकारी.
- १३.सर्व कार्यकारी अभियंता व उपअभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग.
- १४.सर्व पशुसंवर्धन अधिकारी (जिल्हा व तालुका स्तरीय)
- १५.सर्व तालुका आरोग्य अधिकारी.
- १६.सर्व गटविकास अधिकारी.
- १७.सर्व उपसचिव, अवर सचिव, कार्यासन अधिकारी सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१८. निवडनस्ती. (रुशआ-१)